

Мина Ж. В.

Національний університет «Львівська політехніка»

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ЗАСІБ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ТА ПРОФЕСІЙНОМУ ВИБОРІ

У статті проаналізовано соціальні мережі як ефективні канали, які здійснюють вплив на аудиторію. Їх застосування як засобів інформаційної підтримки учнівської та студентської молоді у навчально-виховному процесі та професійному виборі – це сучасний метод популяризації знань та спеціальностей, де інформацію можна представляти не лише у текстовому вигляді, а й візуально. Підкреслено, що соціальні мережі, як популярний елемент сучасного інформаційного простору, є якісним інструментом для встановлення зв'язку між університетами, коледжами та майбутніми абітурієнтами, а також платформою для спільної діяльності з метою консультування, пошуку та інформування. Наголошено на важливості зворотного комунікативного зв'язку у разі використання соціальних мереж у освітньо-виховному процесі. Зазначено, що використання соціальних мереж натеper є додатковим стимулом активності майбутніх абітурієнтів та студентів. Проаналізовано найпопулярніші соціальні мережі Instagram, Facebook, Twitter, YouTube та те, як їх можна використовувати під час навчального процесу. Доведено, що соціальні мережі дають широкі можливості у освітньо-виховному процесі, оскільки на їх платформах можна ефективно організовувати колективну роботу, проєктну діяльність, міжнародну співпрацю, самовдосконалюватись учням, студентам, учителям та викладачам та проводити профорієнтаційну роботу. Підкреслено, що профорієнтаційна робота є важливою складовою частиною системи профільного навчання у закладах загальної середньої освіти, тому потрібно через соціальні мережі забезпечувати оперативне та об'єктивне поширення інформації про особливості спеціальностей та діяльність навчальних закладів. Акцентується увага на тому, що використання соціальних мереж у сфері освіти дає можливості пошуку нових шляхів для підтримки іміджу, просування бренду закладу, своєчасного висвітлення заходів та подій, залучення уваги абітурієнтів. Представлено спільноту у Facebook «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», яка створена на кафедрі соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», до якої залучені викладачі, майбутні абітурієнти, студенти та всі зацікавлені особи.

Ключові слова: соціальні мережі, інформація, популяризація, профорієнтація, бібліотека, учні, студенти, професійний вибір, рекламне забезпечення, інновації, знання.

Постановка проблеми. В умовах реформування системи освіти в Україні особливої ваги набуває проблема, що пов'язана із прагненням сучасної молоді знайти своє гідне місце у суспільних процесах, які відбуваються досить швидко і вимагають від них високого рівня загальної підготовки, ґрунтовних знань у сфері професійної діяльності, яку вибирають. Соціальні мережі у суспільстві знань відкривають нові можливості для комунікації між педагогами та учнями і студентами. Поступово спростовується стереотип, що соціальні мережі призначені тільки для розваг, приходить розуміння, що їх можна продуктивно використовувати для різноманітних форм роботи. Вміле використання соціальних мереж у освітньо-

виховному процесі та культурно-просвітницькій діяльності стимулює творчий розвиток, уміння правильного пошуку інформації, відсіювання фейкових повідомлень, створення власних цікавих дописів на будь-яку тематику і тому подібне.

Також у сучасному суспільстві майбутні абітурієнти не можуть успішно реалізувати свої соціально-професійні орієнтації без якісного ознайомлення із численними спеціальностями. Тому заклади загальної середньої освіти повинні допомагати у формуванні життєвих орієнтирів, виборі майбутньої професії та професійної підготовки. Своєю чергою кожний університет, коледж чи училище повинні проводити велику роботу для популяризації не тільки самого навчального закладу,

але і спеціальностей. Для цього використовується рекламування у Інтернеті, зокрема у різних соціальних мережах, шляхом створення різних спільнот, інформаційних сторінок, сайтів, вебпорталів.

Використовуючи соціальні мережі в освітньому просторі, є можливість мати зворотний зв'язок із учнями, майбутніми абітурієнтами або ж студентами, що дає ймовірність для хорошої репутації і довіри до навчального закладу і спеціальностей загалом.

Соціальні мережі натеper є середовищем, основною особливістю якого є миттєве поширення інформації і «сильний ефект пам'яті». Багато офіційних установ із різних галузей переходять саме в електронний формат комунікації, що є вдалим маркетинговим рішенням [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про те, що останніми роками досить багато науковців звертались і звертаються до проблеми висвітлення ролі соціальних мереж у навчальному процесі учнів та студентів. Відмітним є те, що у разі дослідження ґрунтовно аналізуються як позитивні, так і негативні сторони використання соціальних мереж. Однак беззаперечним залишається факт, що натеper це є важливий інструмент та засіб інформаційної підтримки молоді у освітньо-виховному процесі та професійному виборі. Аналізу цих проблем присвячені праці Г. Кучаковської, В. Бикова, В. Баралдима, М. Жалдака, Т. Манькевича, О. Спіріна, Н. Тверезовської, А. Пелешішина, С. Федушко, Ю. Серова, Ж. Мینی, О. Щербакова, П. Бабича [1; 2; 5–9; 12; 15–16] та інших. Так, Г. Кучаковська підкреслює, що використання соціальних мереж підвищує мотивацію до навчання, розвиток творчого потенціалу та здібностей, посилює активність молоді, зацікавленість процесом навчання, а також вміння працювати в колективі [6]. Дослідник В. Баралдим [1] наголошує на тому, що соціальні мережі, які є популярними серед учнівської молоді, потрібно використовувати як засіб інформаційної підтримки для навчальної та виховної діяльності певного спрямування, що допоможе створити позитивне відношення до навчання.

Сучасний підхід до навчання має орієнтуватися на те, щоб у сам процес навчання було внесено новизну, яка зумовлена особливостями розвитку життя, специфікою різних методів і технологій навчання і потребами особистості [10].

Цілком можна погодитись з думкою О. Щербакова та Г. Щербини [6], які вважають, що використання та залучення соціальних мереж в освіту – це додаткове стимулювання активності майбутніх абітурієнтів, студентів.

Аналіз численних джерел показує, що все ж не досить вивчено питання саме залучення соціальних мереж до профорієнтаційної роботи та значення соціальних мереж як інструменту популяризації спеціальностей для полегшення учням вибору майбутньої професії, а також як засобу інформаційної підтримки молоді у навчально-виховному процесі.

Мета статті полягає у дослідженні сучасного підходу до використання соціальних мереж у освітньо-виховному процесі та популяризації спеціальностей через Інтернет, що дозволяє ефективно ознайомити абітурієнтів з перспективами спеціальностей, представивши їм усю важливу та актуальну інформацію у соціальних мережах.

Виклад основного матеріалу. Одна з особливостей соціальних мереж полягає у тому, що вони охоплюють широку цільову аудиторію та забезпечують перехід від односторонньої комунікації, коли просто надається інформація, до двосторонньої, яка дає можливість діалогу. У разі використання соціальних мереж у навчально-виховному процесі потрібно відслідковувати контент високої якості та вибирати платформи, які б охоплювали потрібну нам цільову аудиторію, а саме учнів та студентів. Facebook натеper – найбільша соціальна мережа, яка має щомісячно близько 2 мільярдів активних користувачів. Донедавна вік більшості користувачів коливався від 20 до 54 років. Однак ситуація останніми роками змінилась. Вік користувачів помолодшав і постарішав одночасно. Відбуваються такі собі «міграції» учасників більш молоді аудиторії із Instagram у Facebook і навпаки. Але це питання іншого дослідження. Тим часом можна визначити найоптимальніший для Facebook тип контенту (табл. 1).

Таблиця 1

Тип та зміст контенту на Facebook

ТИП КОНТЕНТУ	ЗМІСТ КОНТЕНТУ
Фотографії, інфографіка та короткі відео	Візуальний контент високої якості
Блог-дописи	Представлення поглядів, висновків
Новини (пресрелізи)	Публікація новин та постійне їх оновлення
Розповіді	Короткі відео, доступні протягом доби

Останнім часом у зацікавлених користувачів набули популярності лонґріди. Це зручно, адже

лонгрід містить інтерактивні елементи: зображення, інфографіку, відео та цитати. Для учнів і студентів можна створити чи дати посилання на якийсь конкретний вид лонгріду. В освітніх курсах популярний такий вид лонгріду, як репортаж. Тут можна подавати зустрічі, майстер-класи, семінари. Використовується фонові анімація, інтерв'ю, відео з події, аудіозаписи. Також цікавим є такий вид лонгріду, як портрет людини, де використовується багато цитат, фото та унікальні життєві факти. Це можуть бути біографія, погляди, здобутки. Аналітичні тексти, як окремий вид лонгріду, важливий для розвитку мислення, вміння аналізувати причини і наслідки. У них часто використовуються цитати фахівців, посилання на дослідження, фонові музика та відео [13, с. 13].

Instagram також є важливим інструментом та дає широкі можливості для використання в освітній діяльності. Ця соціальна мережа має понад 500 мільйонів активних користувачів щодня. Особливо популярний Instagram серед молоді, тому так важливо використовувати цю платформу в культурно-просвітницьких, виховних та навчальних цілях. Він дозволяє в кожному підписі до фото чи відео максимум 2200 символів тексту і до 30 хештегів [13, с. 14]. Крім того, можна вести пряму трансляцію (live streaming), до якої приєднуються підписники та бажаючі. Живий онлайн-контакт у відеоформаті допомагає налагодити продуктивну комунікацію, адже користувачі можуть ставити запитання в коментарях.

Instagram дозволяє застосовувати фільтри до фотографій, зображень; додавати хештеги; згадувати інших користувачів; дублювати публікації з інших соціальних мереж; залишати коментарі; надсилати особисті текстові повідомлення та відео, а також переходити за хештегами до тематичних груп.

Не викликає сумніву, що використання соціальних мереж у сфері освіти – це пошук нових шляхів для підтримки іміджу, просування бренду закладу, своєчасне висвітлення заходів та подій, залучення уваги абітурієнтів та їхніх батьків [4]. О. Воронкін пропонує такі варіанти застосування Instagram в освіті: фотоколаж або серія фотографій зі списком рекомендованої навчальної літератури; інструкції до виконання завдань у вигляді серії покрокових фотографій; консультації та дискусії через коментарі; візуальний супровід ключових етапів виконання завдань; навчальні конкурси з елементами гейміфікації [4].

Twitter також має велику кількість користувачів та пропонує швидкий спосіб розміщення

оголошень, нагадувань, а також у режимі реального часу надання актуальної інформації, наприклад про різні екскурсії. Для обговорення якоїсь проблеми, написання учнівських проєктів Twitter може оперативно надати актуальну інформацію. Важливо заохочувати учнів та студентів до взаємодії з експертами шляхом постановки питань або залишення коментарів.

Сервіс YouTube також є зручним для використання в освітній та профорієнтаційній діяльності. Крім того, що учні і студенти можуть переглядати відеоматеріали, готуючись до занять, вони можуть створювати і власні відео. Наприклад, відеогляд книги чи фільму, інтерпретацію сцени з твору, створення соціальної реклами чи новин [13, с. 14].

Учні старших класів потребують розширеної, поглибленої та систематизованої інформації про сучасні професії. Саме у зв'язку із цим основним напрямом профорієнтаційної роботи з учнями школи є: професійна просвіта, професійне виховання, професійна діагностика та професійна консультація учнів. Основними формами та методами проведення занять, що мають профорієнтаційний характер, є: шкільна лекція, урок-бесіда, різні екскурсії, семінари та практичні роботи.

Використання соціальних мереж у профорієнтаційній роботі є одним із сучасних методів представлення спеціальності. Практикується, що кафедри створюють цікаву сторінку, і проводячи профорієнтаційні заходи, залучають підписників-учнів. Подається цікава, сучасна інформація, висвітлюються основні події. Дописи мають бути короткими та змістовними. Це все є важливою складовою частиною профорієнтаційних заходів, тобто сукупністю різних даних, відображенням головних особливостей, що будуть використовуватися для проведення саме таких заходів. Прикладом може слугувати спільнота у Facebook «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», створена на кафедрі соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», адміністратором якої є автор цієї статті. До спільноти залучені викладачі, майбутні абітурієнти, студенти та всі зацікавлені. Метою спільноти є популяризація спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», залучення учнів, учителів, батьків, бібліотекарів та архівних працівників до активної участі у спільноті, ознайомлення з найактуальнішою інформацією про спеціальність для учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Студенти готують цікаві дописи про свої вміння та навички, які вони здобувають, навчаючись. Спільнота

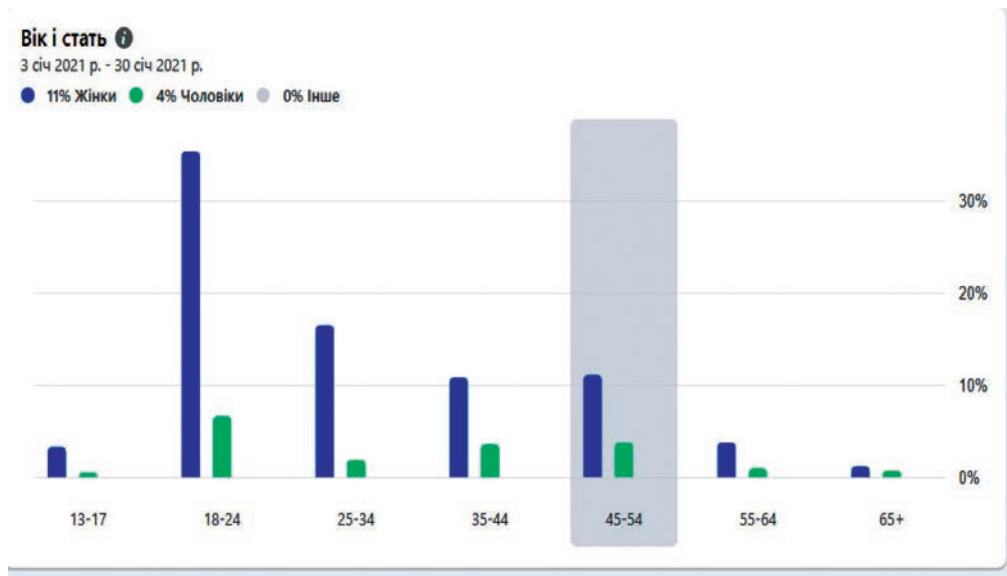

Рис. 1. Вік і стать учасників спільноти «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

створена за адресою <https://www.facebook.com/groups/193542484784742>. Щодо статистики віку і статі учасників спільноти, то її можна побачити на рисунку (рис. 1).

Аналіз статистики говорить про те, що потрібно більш активно працювати з учнівською аудиторією і залучати у спільноту.

У чинному Положенні про професійну орієнтацію молоді, яка навчається [11], визначено завдання і функції професійної орієнтації, зміст профінформації, виокремлено елементи професійної орієнтації учнів закладів загальної середньої освіти та відображено систему координації профорієнтаційної роботи.

Отже, профорієнтаційна робота є важливою системою навчальної роботи у школах. Впровадження інформаційно-реklamних технологій у профорієнтаційну роботу є одним із сучасних складників, що сприяє розвитку можливостей для учнів щодо вибору професії, планування кар'єри у майбутньому. Також важливим є застосування міжнародного досвіду у проведенні профорієнта-

ційної діяльності, її вдосконалення у загальноосвітніх школах України.

Висновки і пропозиції. Соціальними мережами нині користуються 3,5 мільярда людей, кількість користувачів зростає щодня приблизно на 1 мільйон. Отже, стає зрозумілим, що без них неможливо побудувати жодної ефективної комунікаційної стратегії. Стратегії ж модернізації освітнього процесу такі, що потрібно враховувати потреби сучасної молоді, їх індивідуально-психологічні особливості та поєднувати різні методики навчання. Соціальні мережі стали потужним засобом інформаційної підтримки учнівської та студентської молоді у навчальному процесі та професійному виборі. Перспективи подальших досліджень спрямовані перш за все на розробку методики та методичних рекомендацій використання соціальних мереж у закладах загальної середньої та вищої освіти з урахуванням специфіки цільової аудиторії та предметів, що викладаються. Також у наступних наукових розвідках потрібно більш глибоко дослідити роль соціальних мереж у профорієнтаційній діяльності.

Список літератури:

1. Балардим В. М. Роль соціальних мереж та віртуальних спільнот в освіті учнівської молоді. *Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України*. Київ, 2015. URL: http://lib.iitta.gov.ua/10355/1/Barladym_zvitna_19_03_2015.pdf.
2. Биков В. Ю. Відкрите навчальне середовище та сучасні мережні інструменти систем відкритої освіти. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 2: Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання*. Київ, 2010. № 9. С. 9–15. URL: file:///C:/Users/Zhanna/Downloads/Nchnpu_2_2010_9_4.pdf.
3. Вітушко А. О. Проблема використання в бібліотечному інформаційному виробництві соціальних мереж з точки зору інформаційної безпеки. *Наукові праці Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. Київ, 2013. Вип. 36. С. 181–191.

4. Воронкін О. С. Інструмент Instagram та можливості його використання у вищій освіті. *Нові інформаційні технології в освіті для всіх: досвід та перспективи (ITEA-2016)* : матеріали 11-ї міжнародної конференції (ITEA-2016). Київ, 2016. URL: <https://www.slideshare.net/AlexVoronkin/instagram-69624463>.
5. Жалдак М. І. Педагогічний потенціал впровадження дистанційних форм навчання. *Інформаційні технології в навчальному процесі* : матеріали науково-методичного семінару . Одеса : Вид. ВМВ, 2009. С. 6–8.
6. Кучаковська Г. А. Роль соціальних мереж в активізації процесу навчання інформатичних дисциплін майбутніх учителів початкової школи. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2015. Т. 47. Вип. 3. С. 136–149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2015_47_3_13.
7. Манькевич Т. В. Аналіз стану дослідження активізації пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти* : збірник наукових праць. Харків. 2009. Вип. 22–23. С. 1–7. URL: http://repo.uipa.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/832/3/T_%20%D0%9C%20ankevich.pdf
8. Мина Ж. В., Пелешин А. М. Інтернет-ресурси історії України в глобальній комп'ютерній мережі: інформаційне наповнення. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Держава та армія*. 2014. № 809. С. 104–109.
9. Моделі гармонізації мережних інструментів організації та інформаційно-технологічного підтримування навчально-пізнавальної діяльності / Спірін О.М. та ін. *Інформаційні технології і засоби навчання* : електронне фахове видання. Київ, 2012. № 6 (32). URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/774/580>.
10. Нестеренко Г. О., Тишкова О. В. Сучасні соціальні мережі як інструмент неформальної освіти. *Гілея. Науковий вісник*. Випуск 49 (№ 7). 2011 р. С. 451–458.
11. Про затвердження Положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.06.1995 № 467-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0198-95>.
12. Процеси управління інтерактивними соціальними комунікаціями в умовах розвитку інформаційного суспільства : монографія / Ю. О. Серов та ін. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. 368 с.
13. Робота із соціальними мережами : посібник з питань використання соціальних мереж. Департамент преси і публічної інформації Консультативної місії ЄС в Україні. Київ, 2020. С. 1–46. URL: <https://www.euam-ukraine.eu/wp-content/uploads/2020/09/Working-with-Social-Media-Compendium-UKRAINIAN-AUGUST-2020-FOR-PUBLICATION.pdf>.
14. Серов Ю. О., Федущко С. С. Соціальні комунікації в мережі Internet : навчальний посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. 236 с.
15. Тверезовська Н. Т., Мигович Н. Роль і місце соціальних мереж у формуванні освітньо-інформаційного середовища аграрних університетів. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія*. Київ, 2012. Вип. 175(3). С. 291–298. URL: [http://nbuv.gov.ua/jpdf/nvnau_ped_2012_175\(3\)_42.pdf](http://nbuv.gov.ua/jpdf/nvnau_ped_2012_175(3)_42.pdf).
16. Щербаков О. В., Щербина Г. А. Соціальна мережа для підтримки навчального процесу у ВНЗ. *Системи обробки інформації* : збірник наукових праць. Київ, 2012. Вип. 8 (106). С. 159–162.

Myna Zh. V. SOCIAL NETWORKS AS INFORMATION SUPPORT FOR PUPILS AND STUDENTS IN THE EDUCATIONAL PROCESS AND CHOICE OF PROFESSION

The article analyzes social networks as effective channels that influence the audience. Their use as a means of information support for pupils and students in the educational process and choice of professional is a modern method of popularizing knowledge and specialties, where information can be presented not only in text but also visually. It is emphasized that social networks, as a popular element of the modern information space, are a quality tool for establishing links between universities, colleges and prospective applicants, as well as a platform for joint activities to provide advice, search and information. The importance of feedback in the use of social networks in the educational process is emphasized. It is noted that the use of social networks today is an additional incentive for future applicants and students. The most popular social networks – Instagram, Facebook, Twitter, YouTube and how they can be used during the learning process are analyzed. It is proved that social networks provide ample opportunities in the educational process, because on their platforms you can effectively organize teamwork, project activities, international cooperation, self-improvement for pupils, students, teachers and conduct career guidance work. It is emphasized that career guidance work is an important component of the system of specialized training in secondary schools, so it is necessary through social networks to provide prompt and objective dissemination of information about the features of specialties and activities of educational institutions. Emphasis is placed on the fact that the use of social networks in the field of education provides opportunities to find new ways to maintain the image, promote the brand of the institution, timely coverage of events and events, attracting the attention of applicants. The community “Information, library and archival business”, which was created at the Department of Social Communications and Information Activities of the National University “Lviv Polytechnic”, which includes teachers, prospective applicants, students and all interested parties, is presented.

Key words: social networks, information, popularization, career guidance, library, pupils, students, choice of professional, advertising support, innovations, knowledge.